

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД БИЈЕЉИНА
ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА
Градска управа
Одјељење за привреду
Број: 02/1-3-1-187/18
Датум, 16. мај 2018. године

**И Н Ф О Р М А Ц И Ј А
О СТАЊУ ЗАПОСЛЕНОСТИ
НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА БИЈЕЉИНА**

УВОД

Израда Информације о стању запослености на подручју Града Бијељина планирана је Програмом рада Скупштине Града Бијељина за 2018. годину, са роком разматрања у мјесецу јуну.

Као извор података за израду Информације кориштени су расположиви подаци публиковани од стране Републичког завода за статистику Републике Српске, који податке о запосленима прикупљају два пута годишње (у марту и септембру), а не обухватају запослене на индивидуалним пољопривредним газдинствима, код међународних организација, у представништвима БиХ у иностранству, у систему одбране и у пословним јединицама. Ради упоредивости података коришћени су и подаци Пореске управе Републике Српске. Осим тога кориштен је Програм економских реформи Републике Српске за период 2017 – 2019. године, Стратегија запошљавања Републике Српске 2016-2020. година, као и Акциони план запошљавања у Републици Српској у 2018. години.

ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

Област запошљавања правно је регулисана Законом о раду који је супио на снагу 20. јануара 2016. године ("Службени гласник РС" бр. 1/16), а којим се уређује начин и поступак закључивања уговора о раду између радника и послодаваца, радно вријеме радника, плате и накнаде по основу рада, заштита права из радног односа, закључивање и примјена колективних уговора, рјешавање спорова између радника и послодаваца, учешће радника и синдиката у заштити права радника, престанак уговора о раду, надзор над примјеном закона и друга права и обавезе која настају из радног односа.

Закон о запошљавању страних држављана и лица без држављанства ("Службени гласник РС", бр. 97/04, 96/05) регулише посебне услове, поступак и начин запошљавања ових лица.

Од 01. јануара 2008. године ступио је на снагу Закон о заштити на раду ("Службени гласник РС", број 1/08, 13/10), који регулише област здравља и заштите на раду.

Закон о образовању одраслих ("Службени гласник РС", бр. 59/09, 1/12) регулише организацију и структуру образовања одраслих.

Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида ("Службени гласник РС", бр. 37/12, 82/15), којим се уређују права, услови и поступак професионалне рехабилитације, оспособљавања и запошљавања лица са инвалидитетом, и смањеном радном способношћу, оснивање организација и дјелатност установа, привредних друштава и других организација које се баве професионалном рехабилитацијом и запошљавањем инвалида

ЗАПОСЛЕНОСТ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Основне карактеристике запослености приказане су на основу укупног броја запослених, тренда промјена и структуре запослених по секторима и дјелатностима у претходном петогодишњем периоду.

Анализирајући наведене податке може се примијетити да је у посматраном периоду (2013-2017. година) дошло до повећања укупног броја запослених за 9,2%.

У Републици Српској у 2017.години укупно је запослено 260.608 лица, од чега је 115.640 или 44,37% жена, што одговара нивоу запослености жена у осталим европским земљама. Женска радна снага мање је заступљена у индустрији, а више у услугама, чиме се потврђује традиционалан образац постојања типично мушких и типично женских занимања.

Табела 1: Запослени по полу у Републици Српској

Запослени по полу	2013	2014	2015	2016	2017
Мушкарци	134.004	135.488	137.454	141.454	144.968
Жене	104.636	106.056	108.521	111.851	115.640
УКУПНО	238.640	241.544	245.975	253.305	260.608

Извор: Републички завод за статистику, Билтен: Плате, запосленост и незапосленост, 2018

У погледу врсте радног односа, највећи број радника у Републици Српској запослен је по основу уговора о раду на неодређено вријеме (тренд од 2012.године показује учешће преко 86 % запослених на неодређено вријеме).¹

Посматрајући структуру запослених по облику својине у 2017. години, приватни сектор запошљава 57,51% запослених, државни 29,19%, мјешовити 14,31% и задружни 0,15% од укупног броја запослених. У односу на претходне године, повећање запослених остварен је у државном и приватном сектору, док мјешовити и задружни биљеже смањење броја запослених.

Табела 2: Запослени према облику својине у Републици Српској

Облик својине	2013	2014	2015	2016	2017
Државна	74.395	73.723	74.655	75.113	76.063
Приватна	120.484	126.696	130.930	140.264	149.869
Мјешовита	43.156	40.564	39.943	37.525	37.286
Задружна	605	561	447	403	390
УКУПНО	238.640	241.544	245.975	253.305	260.608

Извор: Републички завод за статистику, Билтен: Плате, запосленост и незапосленост, 2018

Посматрано по **врстама дјелатности**, од укупног броја запослених 20,89% је у сектору прерађивачке индустрије. Сектор трговине запошљава 17,71%, саобраћаја 4,60%, туризма и угоститељства 4,94%, грађевинарства 4,50%, пољопривреде 3,25%, снабдијевање гасом, струјом и водом 5,05%, стручне, научне и техничке дјелатности 2,93%, информације и комуникације 2,14%, финансијске дјелатности и дјелатности осигурања 2,11%, вађење руда и камена 2,10%, јавна управа и одбрана – обавезно социјално осигурање 9,43%, образовање 8,71%, здравство и социјална заштита 6,71%, остале дјелатности 4,93%. У 2017. години сектор прерађивачке индустрије наставља да остварује пораст броја запослених и скупа са трговином и даље представљају најзначајније секторе запошљавања

¹ Стратегија запошљавања Републике Српске, стр. 29

(38,60% запослених). Сектор трговине све више се концентрише у рукама мањег броја великих трговаца на велико и мало, док се број малих трговинских предузећа и радњи смањује због јаке конкуренције великих. Током 2017.године, благи пораст запослености остварен је у свим секторима, осим у финансијским дјелатностима.

Према **степену стручног образовања**, највећи број запослених у Републици Српској је средњег стручног образовања (45,46%), слиједе запослени са високом стручном спремом (23,14%), те квалификовани радници (14,02%). Пораст запослених осварили су запосленици високог нивоа образовања (доктори наука, магистри, ВСС, ВСШ), као и радници средње стручне спреме, ниже стручне спреме, ВКВ и ПКВ радници. Истовремено, смањење запослених остварено је код КВ и НКВ радника.

Просјечна **брutto плата** у 2017. години у Републици Српској износила је 1.331 КМ, док је просјечна **нето плата** износила је 831 КМ, што је за 0,6% мање у односу на просјечну нето плату исплаћену у претходној години.

Највећи изазов са којим се сусреће Република Српска и даље је незапосленост. Пад привредне активности утицао је и на тржиште рада, па је анкетна стопа незапослености² у Републици Српској износила 21% у 2017. години. Према подацима ЈУ Завода за запошљавање РС, административна стопа незапослености према подацима за септембар 2017. године износи 30,7%.³

Слиједи преглед лица на евиденцији Завода за запошљавање Републике Српске по мјесецима:

Табела 3. Лица која траже запослење – незапослена лица

Мјесец	2013. г.	2014. г.	2015. г.	2016. г.	2017.г
јануар	155.155	150.193	143.707	136.349	126.372
фебруар	155.672	150.042	143.840	136.056	126.095
март	154.998	148.253	142.804	135.690	124.527
април	152.295	146.172	141.138	134.527	123.138
мај	151.372	145.799	139.677	133.979	120.868
јун	150.601	145.938	140.294	133.041	120.036
јул	150.091	146.616	140.133	131.927	118.896
август	149.307	145.984	138.220	130.781	117.820
септембар	149.293	143.955	137.502	128.464	116.936
октобар	148.917	142.825	135.569	126.909	116.274
новембар	148.496	142.573	135.115	126.274	115.374
децембар	149.284	142.675	135.585	125.906	114.364

Извор: Републички завод за статистику, Билтен: Плате, запосленост и незапосленост, 2018

Упоредни показатељи за посматрани период, указују на постепени пад броја незапослених лица која су активни тражиоци посла. На евиденцији ЗЗЗРС са 31. децембром 2017. године налазило се 114.364 незапослених лица (активна понуда радне снаге), што је за 11.542 лица мање у односу на децембар претходне године. Осим тога, током читаве 2017.године константно је опадао број незапослених лица на евиденцији Завода за запошљавање која чине активне тражиоце посла.

² Анкетна стопа незапослености израчунава се тако што се број незапослених лица утврђених анкетом о радној снази подијели са бројем активног становништва, такође утврђен анкетом о радној снази. При томе, активно становништво чине запослена и незапослена лица.

³ Административна стопа незапослености израчунава се тако што се број евидентираних незапослених лица подијели са збиром броја евидентираних незапослених и броја регистрованих запослених радника у Републици Српској. www.zzzrs.net

Општа карактеристика тржишта рада у Републици Српској је ниска продуктивност и даље присутна сива економија, али и све већи одлазак школованих младих људи у друге земље. Друштво такође карактерише велика неактивност, будући да се око 53% радно способног становништва сматра неактивним. Ово указује на ниске стопе запослености присутне нарочито код жена и младе популације. Незапосленост је висока, нарочито код младе генерације (до 30 година), у чијим редовима је 27% незапослених.⁴

И даље, значајан проблем представља неусклађеност између образовног система и потреба тржишта рада. Незапослена лица средње стручне спреме и ВКВ и КВ радници чине 65% регистрованих незапослених лица. Контакти са послодавцима потврђују сталан проблем проналазка квалификоване радне снаге одређених профила, док се и даље школују профили занимања која нису потребна тржишту рада. Осим тога, додатни проблем представља стицање искуства кроз практичан рад, које је готово занемарљиво. Постојећа обука одраслих још увијек није у могућности да пружи квалитетну, релевантну и ефикасну обуку, што додатно усложњава постојећу ситуацију на тржишту рада. Осим тога, сами ученици не исказују интерес да се школују за занимања за која постоји исказана потреба послодаваца, али такође и спремност послодаваца да стипендирају ученике. Постоје занимања за која ученици уопште не исказују интерес. Проблем диспропорционалности између жеља ученика (и њихових родитеља) и потреба на тржишту рада прожима се кроз све сегменте друштва, на чијем рјешавању је потребно радити дугорочно и интердисциплинарно, јер се само таквим приступом може направити квалитетна уписна политика.

Према подацима Агенције за статистику БиХ, неформална запосленост⁵ (на бази критеријума пријаве на пензијско и инвалидско осигурање и здравствено осигурање) од 2011. до 2013. Године, на нивоу БиХ креће се између 25% и 29% укупне запослености, односно између 204.000 и 237.000 запослених⁶, а према процјенама Међународне организације рада око 240.000 радника у оба ентитета је запослено у неформалној економији (23%). Ови подаци су добијени упоређивањем административне стопе и анкетне стопе незапослености. Неформална запосленост је углавном у заступљена у грађевинарству (11,5%), прерађивачкој индустрији (7,6%), трговини (6,1%) и угоститељству - хотели и ресторани (3,4%). Неформалне или нерегистроване фирме су озбиљни конкуренти формално регистрованим фирмама у поменутих дјелатностима.

Пракса послодаваца да врше исплате „плата у ковертама“ у великој мјери је заступљена у Републици Српској. У прилог овоме иде и податак Пореске управе Републике Српске да је у 2013. години 106 привредних друштава без иједног запосленог остварило добит у износу од 3,15 милиона КМ. Послодавци службено пријављују један дио плате, обично најнижу плату, који служи као основица за плаћање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање, осигурање од незапослености и доприноса за дјечју заштиту. Разлика плате од најниже до остварене исплаћује се „у коверти“ и службено се не исказује. Наравно,

⁴ "Плате, запосленост и незапосленост" Статистички билтен, Републички завод за статистику Бања Лука, 2018.

⁵ Термин „неформална запосленост“, у складу са стандардима ИЛЮ (Међународна организација рада), односи се на запосленост која није обухваћена или је недовољно покривена формалним аранжманима у закону или у пракси.

⁶ Стратегија запошљавања Републике Српске, стр. 11

да овакав вид исплате плата има озбиљне посљедице по приходе буџета и фондова Републике Српске.

Према процјенама неформалне економије у БиХ, послодавци не плаћају доприносе за више од 100.000 формално запослених лица. За додатних 200.000 запослених послодавци плаћају доприносе на минималне плате. Укупно, за више од 300.000 запослених или око 40% од укупног броја запослених, доприноси се уопште не плаћају или се плаћају на најнижу плату. За разлику од праксе виђене у многим земљама да се „плате у ковертама“ исплаћују за прековремени рад, посебно у микро, малим и средњим предузећима, у БиХ се то чини за редован рад⁷.

ЗАПОСЛЕНОСТ НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА БИЈЕЉИНА

На основу података Републичког завода за статистику Републике Српске, у 2017. години, на подручју Бијељине укупан број запослених износио је **21.502** лица, од чега су 3.265 предузетници и запослени код њих и 18.237 запослених у пословним субјектима.

Табела 4: Запослени у граду Бијељина у 2017. години

Запослени у пословним субјектима		Предузетници и запослени код предузетника		УКУПНО ЗАПОСЛЕНИ	
Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
18.237	8.001	3.265	1.590	21.502	9.590

Извор: Републички завод за статистику

Анализирајући податке којима располаже Републички завод за статистику 2017. године на подручју града Бијељина од укупног броја запослених је **9.590 жена**. Посматрано у односу на претходну годину, број запослених повећан је за 717 лица. У укупном броју запослених на нивоу Републике Српске, учешће запослених у Бијељини износило је 8,25%.

Табела 5: Запослени на подручју града Бијељина према полу

Година	2013	2014	2015	2016	2017
Мушкарци	11.270	11.192	11.155	11.553	11.912
Жене	8.747	8.760	8.839	9.232	9.590
Свега	20.017	19.952	19.994	20.785	21.502

Извор: Републички завод за статистику

На основу података Пореске управе Републике Српске, на дан **30. април 2018. године**, на подручју Бијељине запослено је **22.509** лица, од чега је 19.249 запослено код правних лица и 3.260 самосталних предузетника и запослених код њих.

⁷ Исто, стр. 12

Табела 6: Запослени на подручју града Бијељина (подаци Пореске управе РС)

Година	2014	2015	2016	2017
Запослени предузетници	3.102	3.272	3.294	3.221
Запослени у правним лицима	17.530	18.137	18.408	18.229
Укупан број запослених	20.632	21.409	21.702	21.450

Извор: Пореска управа РС

У структури запослених највеће учешће од 26,68% остварили су запослени у области трговине, а затим слиједе запослени у прерађивачкој индустрији од 17,56%, у јавној управи 8,51%, образовању 8,06%, здравству 6,69%, грађевинарству 4,59%, хотелијерству и угоститељству 4,60%, научно-техничким дјелатностима 3,77% , у области саобраћаја и складиштења 3,80%, финансијској дјелатности и осигурању 2,31%, информацијама и комуникацијама 2,51%, док је у осталим привредним и друштвеним дјелатностима запослено 10,92% укупног броја запослених.

Табела 7: Број запослених у граду Бијељина према подручјима дјелатности у 2015. 2016. и 2017. години

Подручја		Запослени 2015.	Запослени 2016.	Запослени 2017.
А	Пољопривреда, шумарство и риболов	272	287	312
Б	Вађење руда и камена	30	34	30
Ц	Прерађивачка индустрија	3419	3620	3775
Д	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	464	459	458
Е	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	423	417	440
Ф	Грађевинарство	995	1074	987
Г	Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	5031	5478	5737
Х	Саобраћај и складиштење	765	762	818
И	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	880	910	990
Ј	Информације и комуникације	528	558	539
К	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	486	491	497
Л	Пословање некретнинама	23	19	18
М	Стручне, научне и техничке дјелатности	790	783	810
Н	Административне и помоћне услужне дјелатности	346	288	306
О	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	1821	1811	1829

П	Образовање	1696	1700	1733
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	1339	1401	1437
Р	Умјетност, забава и рекреација	267	263	318
С	Остале услужне дјелатности	419	435	473
	УКУПНО	19.994	20.785	21.502

Извор: Републички завод за статистику

Повећање броја запослених оставрено је у скоро свим секторима, осим грађевинарства, дјелатностима информација и комуникација, те занемарљиво смањење у рударству, електро сектору и пословању некретнинама.

Табела 8: Број запослених у граду Бијељина према подручјима дјелатности и облику организовања у 2017. години

Подручја		Запослени у пословним субјектима	Предузетници и запослени код њих	Укупно запослени у 2017.
А	Пољопривреда, шумарство и риболов	304	8	312
Б	Вађење руда и камена	30	0	30
Ц	Прерађивачка индустрија	3354	421	3775
Д	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	458	0	458
Е	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	437	3	440
Ф	Грађевинарство	922	65	987
Г	Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	4520	1218	5737
Х	Саобраћај и складиштење	682	136	818
И	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	303	687	990
Ј	Информације и комуникације	516	24	539
К	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	485	12	497
Л	Пословање некретнинама	16	2	18
М	Стручне, научне и техничке дјелатности	520	290	810
Н	Административне и помоћне услужне дјелатности	272	34	306
О	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	1829	0	1829
П	Образовање	1673	60	1733
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	1437	0	1437
Р	Умјетност, забава и рекреација	306	12	318

С	Остале услужне дјелатности	178	295	473
	УКУПНО	18.237	3.265	21.502

Извор: Републички завод за статистику

Посматрајући структуру самосталних предузетника и запослених код њих, такође доминирају запослени у области трговине - 1.218 запослених. Сектор угоститељства запошљава 687 лица, занатства – прерађивачки сектор и грађевинарство 486 лица, саобраћаја 136 лица и остале услужне дјелатности 738 лица.

Наредна табела приказује запослене према **степену стручног образовања** запослених у пословним субјектима (без предузетника). Највећи број запослених је средњег нивоа образовања – 48,2%, затим слиједе запослени са високом стручном спремом – 24,3%, КВ радници – 12,2%, виша стручна спрема – 4,7% , неквалификовани радници – 4,6%, ВКВ радници – 2,0% .

Табела 9: Запослени према степену стручног образовања
(без предузетника и запослених код предузетника)

Стручна спрема	Мушкарци	Жене	Укупно
УКУПНО	10.236	8.001	18.237
Доктори наука	69	40	109
Магистри	95	104	199
Висока стручна спрема	1.989	2.493	4.482
Виша стручна спрема	357	444	801
Средња стручна спрема	5.012	4.029	9.041
Нижа стручна спрема	183	78	261
Висококвалификовани	314	27	341
Квалификовани	1.666	387	2.053
Полуквалификовани	149	29	178
Неквалификовани	403	372	775

Извор: Републички завод за статистику

Према **облику својине** највећи број запослених ангажован је у приватном сектору 14.082 запослена, што чини 65,49% укупног броја запослених. Слиједе запослени у државном сектору 5.522 или 25,68%, у субјектима са мјешовитим власништвом запослено је 1.868 лица 8,69%, док је најмањи број запослен у субјектима задружне својине – 0,14%. Посматрано у односу на претходну годину, остварен је пораст запослених само у приватном сектору.

Табела 10: Запослени према облику својине

Облик својине	Запослени 2016. година	Запослени 2017. година
УКУПНО	20.785	21.502
Државна	5.477	5.522
Приватна	13.339	14.082
Задружна	32	30
Мјешовита	1.937	1.868

Извор: Републички завод за статистику

Према облику организовања у пословним субјектима највећи број уписан је у друштвима са ограниченом одговорношћу – 9.874 лица или 45,92% укупног броја запослених, установама 3.645 лица или 16,95%, акционарским друштвима 2.755 или 12,81% итд.

Табела 11: Запослени према облику организовања

Облик организовања	Запослени
Јавно предузеће	78
Акционарско друштво	2755
Друштво са ограниченом одговорношћу	9874
Ортачко друштво	13
Општа задруга	4
Специјализована задруга	39
Фонд	211
Микрокредитна организација	42
Установа	3645
Тијело законодавне и извршне власти	1068
Судски и правосудни орган	314
Удружење	176
Остали облици организовања	18
Укупно – пословни субјекти	18.237
Предузетници	3.265
УКУПНО	21.502

Извор: Републички завод за статистику

Према евиденцији Завода за запошљавање РС – Биро Бијељина, на дан 31.12.2017. године пријављено је **11.120 незапослених лица који активно траже посао**.

Висина просјечне мјесечне **брuto плате** запослених на подручју града Бијељина у 2017. години износила је 1.244 КМ, док је висина просјечне мјесечне **нето плате** износила 772 КМ. У претходних шест година, просјечна мјесечна нето примања запослених на подручју Бијељине нижа су од просјека на нивоу РС и у претходне четири године у сталном су паду.

Табела 12: Просјечне нето плате у Републици Српској и Граду Бијељина у КМ

	2013	2014	2015	2016	2017
Нето плата – Р. Српска	808	825	831	836	831
Нето плата – Бијељина	789	816	808	789	772

Извор: Републички завод за статистику

Посматрано по секторима, као и у претходним годинама, највише су зарађивали запослени у подручју *финансијске дјелатности и осигурања*, гдје сваки други радник има високу или вишу стручну спрему и примају, у просјеку 1.375 КМ мјесечно. Најниже нето мјесечне плате зарађивали су запослени у подручју

административне и помоћне услужне дјелатности (597 КМ) и грађевинарства (593 КМ).

ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ И МЈЕРЕ

Анализа стања на тржишту рада, наведена у документу Програм економских реформи Републике Српске за период 2017 – 2019. године, показује његову недовољну флексибилност и ниску ефикасност, које за посљедицу имају ниску стопу активности и запослености, дугорочну високу незапосленост, као и ограничене могућности интеграције младих на тржиште рада. Осим тога, указује се на неефикасност јавне службе за запошљавање и њену неспремност да одговори изазовима на тржишту рада. На основу наведеног, у документу се идентификују кључне препреке за раст и конкурентност: неразвијена посредничка улога јавне службе за запошљавање, слаба ефикасност активних и пасивних мјера на тржишту рада и неумреженост и несарадња кључних актера на тржишту рада. Да би се постојеће стање превазишло, предлаже се "Повећање ефикасности тржишта рада", као кључна мјера, која ће бити реализована кроз успостављање посредничке улоге јавне службе за запошљавање РС, унапређењу законског оквира, креирању активних мјера на тржишту рада, оснаживању социјалног дијалога, те бољој повезаности образовања и тржишта рада.⁸

Влада РС усвојила је Акциони план запошљавања у 2018. години, са циљем реализације мјера Програма економских реформи РС за 2018.годину у области запошљавања и циљева Стратегије запошљавања у РС, на основу кога је Завод за запошљавање РС у првој половини године објавио јавни позив за реализацију следећих пројеката:

- Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса, чија је укупна вриједност 5.000.000,00 КМ;
- Пројекат финансирања запошљавања и samozapoшљавања дјеце погинулих бораца, демобилисаних бораца, ратних војних инвалида ВРС у 2018.години "Заједно до посла", чија је укупна вриједност 1.000.000,00 КМ ;
- Програм запошљавања и samozapoшљавања циљних категорија у привреди, чија је укупна вриједност 500.000,00 КМ;
- Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника, чија је укупна вриједност 5.958.418,08 КМ;
- Пројекат подршке запошљавању Рома у Републици Српској, чија је укупна вриједност 219.380,00 КМ;
- Програм обуке, доквалификације и преквалификације, чија је укупна вриједност 1.000.000,00 КМ.

Рјешавање питања заштите радника, као и надзор над спровођењем права радника из радног односа, те спречавање "рада на црно", у надлежности је Републичког инспектората рада. Од 2016.године у саставу Градске управе Града Бијељина, у Одјељењу за инспекцијске послове запослен је Градски Инспектор

⁸ Програм економских реформи Републике Српске за период 2017 – 2019. године, Народна скупштина Републике Српске, стр. 69

рада.

На подручју Града Бијељина проводе се следеће активности које се односе на област запошљавања:

- На сједници одржаној 24.маја 2018.године, Скупштина Града усвојила је Одлуку о ревизији Стратегије развоја Града Бијељина 2014.- 2023. година, (која је усвојена 27.12.2013.године), која ће се заснивати на принципима реалног постављања и остваривања циљева одрживог локалног развоја и социјалне укључености.
- Представници Владе Републике Српске и Привредне коморе Републике Српске уручили су 30.06.2015. године градоначелнику Бијељине сертификат који представља потврду да Градска управа Града Бијељина нуди инвеститорима услуге високог квалитета олакшавајући њихово пословање и да непрестано ради на побољшању пословног амбијента у локалној заједници. БФЦ сертификат сврстава Бијељину у градове са повољним пословним окружењем, а један од критеријума је и анализа тржишта рада и радне снаге. С тим у вези врши се анкетирање привредних субјеката на тему запошљавања и тржишта рада.
- Афирмација пројеката омладинских организација и подршка пројектима за запошљавање младих,
- Подршка невладином сектору,
- Реализација Акционог плана о енергетској одрживости општине Бијељина,
- Пројекат запошљавања приправника високе стручне спреме,
- Одржавање обука за привреднике на тему израде бизнис планова и припрема предлога пројеката;
- Програмом подстицаја Агенције за развој малих и средњих предузећа за 2018. годину, предвиђена су буџетска средства за подстицај развоја малих и средњих предузећа у износу од 80.000,00 КМ, а јавни позиви се расписују током године, а након усвајања Програма на сједници Скупштине Града Бијељина,
- Програмом коришћења средстава за подстицај пољопривредне производње у 2018. години, планирано је 1.100.000 КМ преко Аграрног фонда. Средства ће се распоређивати на основу Програма коришћења средстава за подстицај пољопривредне производње, који је усвојен на сједници Скупштине Града Бијељина,
- Поједностављен поступак регистрације предузетничке дјелатности (такса на оснивање 30 КМ, рок за израду рјешења 2 дана, знатно смањен број потребних докумената),
- Градска управа Града Бијељина - Одјељење за привреду и Одсјек за локални економски развој и европске интеграције укључили су се у активност промоције занатских занимања, уз подршку Градског Занатско-предузетничког удружења „Предузетник“ из Бијељине, промовишући на тај начин занатска занимања као одређено за средњошколско образовање, а са јасном поруком „добар занатлија – сигуран посао“. Наиме, у разговорима са привредницима и предузетницима, дошли смо до заједничког закључка да су на тржишту рада дефицитарна занатска занимања свих профила, а да уписна политика средњошколског образовања не прати реалне потребе природе за радном снагом. У том смислу, активност је усмјерена на подизању свијести јавности, а посебно млађе популације, ка професионалној оријентацији и одређено ученика завршног разреда основне школе, да наставак школовања усмјере ка занимањима за која постоји потреба на тржишту рада.

- Обезбијеђене су уређене локације под повољним условима у индустријској зони, са посебним олакшицама за инвеститоре.

Слиједи приказ најважнијих пројеката Градске управе и партнера у пројектима који се односе на област запошљавања:

- **Пројекат "Континуираном институционалном сарадњом до одрживих радних мјеста у Бијељини"**

Град Бијељина – Одсјек за локални економски развој и европске интеграције је главни имплементатор Пројекта, а партнери су ЈУ Завод за запошљавање РС – Биро Бијељина, Ј.У. Техничка школа „Михајло Пупин“ Бијељина, Привредна комора Републике Српске - Подручна привредна комора Бијељина, Факултет пословне економије Бијељина – Универзитет Источно Сарајево, као и бијељинска предузећа „Steco Centar“ d.o.o. и „Мега дрво“ d.o.o.

Пројекат се реализује у оквиру ширег пројекта подршке локалним партнерствима за запошљавање у БиХ, који финансира Европска Унија, а спроводи Међународна организација рада (ИЛО) у БиХ.

Циљ пројекта је смањивање стопе незапослености у Бијељини, кроз развој институционалног оквира партнерства за развој људских потенцијала на нивоу Града Бијељина и јачање капацитета локалних актера за развој и спровођење мјера активне политике тржишта рада путем партнерства између цивилног, јавног и приватног сектора.

Како би се омогућило повећање степена запослености на подручју града Бијељина, Пројектом је предвиђено унапређење тржишта рада кроз партнерски однос у складу са потребама привреде као и унапређење запошљавања активних тражилаца посла кроз обуку/преквалификацију и самозапошљавање са фокусом на рањиве групе незапослених лица (жене, млади и старији од 45 година, повратници и расељена лица).

Пројекат се састоји из више компоненти:

- 1. Преквалификација активних тражилаца посла за познате послодавце, усклађивањем и побољшањем вјештина радне снаге у складу са потребама привреде**

У складу са „Програмом оспособљавања за оператера на ЦНЦ машинама за обраду дрвета“ прописаном од стране Завода за образовање одраслих, у складу са Законом о образовању одраслих РС, преквалификација се изводила у два дијела, теоретски и практични. Теоретски дио обуке изводио се у ЈУ Техничка школа „Михајло Пупин“, а практични дио у привредним субјектима „Steco Centar“ d.o.o. и „Мега дрво“ d.o.o. У оквиру пројекта извршена је и набавка ЦНЦ обрадног центра (школска машина) за обављање практичне наставе у ЈУ Техничка школа „Михајло Пупин“ Бијељина, укупне вриједности 59.400,00 КМ без ПДВ-а, чиме се стварају услови за дугорочно стварање квалитетног стручног кадра из области обраде дрвета, али и метала.

Након завршетка обуке (теоријски и практични дио) од 75 полазника обуке њих 50 је успјешно положило завршни тест и стекло Увјерење о завршеном оспособљавању за оператера на ЦНЦ машинама за обраду дрвета.

Свим полазницима практичног дијела обуке су били плаћени трошкови превоза и топлог оброка, љекарски преглед као и осигурање радника од повреде на раду.

На основу информација Завода за запошљавање РС-Биро Бијељина, на дан 18.05.2018. године, од 50 кандидата који су успјешно завршили обуку укупно 6 кандидата је запослено, од тога 1 жена и 5 мушкараца.

2. Јачање предузетништва кроз подстицање samozapošljavanja и предузетничку обуку - подстицањем формалних опција за запошљавање жена, младих и група које тешко налазе запослење

Ова активност се организовала у сарадњи Градске управе Града Бијељина, Факултета пословне економије Бијељина - Универзитет Источно Сарајево и ЈУ Завод за запошљавање Р.С. – Биро Бијељина.

На Јавни позив незапосленим лицима за пријаву учешћа у Програму предузетничке обуке у склопу Пројекта „Континуираном институционалном сарадњом до одрживих радних мјеста у Бијељини“ укупно се пријавио 21 кандидат, од којих је 19 успјешно прошло обуку.

Предузетничку обуку је реализовао Факултет пословне економије Бијељина - Универзитет Источно Сарајево кроз 4 модула.

На основу завршног теста обуке, односно најбоље израђених Бизнис планова, за 13 обучених незапослених особа по овом Јавном позиву кроз Програм предузетничке обуке су обезбијеђена подстицајна средства, у износу од 7.823,20 КМ (4.000,00 ЕУР) за регистрацију и покретање сопственог бизниса, односно оснивање предузећа и samozapošljavanje, као и менторство над радом предузећа од стране Факултета пословне економије Бијељина - Универзитет Источно Сарајево. Ова активност је у току.

3. Активности на успостављању Савјета за запошљавање и образовање Града Бијељина

У оквиру пројекта формиран је и Савјет за запошљавање и образовање Града Бијељина, који се састоји од свих релевантних институција са подручја Града Бијељина. За представнике савјета је одржана тродневна обука у циљу јачања капацитета локалних партнерстава за запошљавање као и Студијска посјета Граду Шапцу како би се чланови Савјета упознали са примјерима добре праксе у окружењу.

Укупна вриједност пројекта је 412.791,87 КМ (без ПДВ-а) - донација: 352.328,31 КМ, учешће Града: 61.508,40 КМ.

➤ Пројекат „Практична настава на радном мјесту“ –Програм „Прилика плус“

Град Бијељина – Одсјек за локални економски развој и европске интеграције од 2016. године реализује пројекат „Практична настава на радном мјесту“ – Програм „Прилика плус“, који се реализује у оквиру програма „Прилика Плус“, а којег подржава Влада Швајцарске, а спроводи Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа на подручју Републике Српске. Пројекат подразумијева активно унапређење практичне наставе на радном мјесту кроз интензивну сарадњу средњих стручних школа и привреде. Овај Пројекат представља надоградњу на прву фазу Пројекта „COTON“ (Contributing to increased functionality and employability in Republika Srpska and Una-Sana Canton) који се односио на унапређење наставног процеса кроз отварање могућности свеобухватнијег укључивања предузећа у провођење практичне наставе у циљу прилагођавања и усклађивања процеса образовања са захтјевима и потребама привреде.

Прва фаза Пројекта, трајала је 7 мјесеци, извршена је свеобухватна анализа на основу прикупљених информација, како од школа тако и од привреде, у смислу кадровских потреба, капацитета школа, начинима успостављања интензивније

сарадње између школа и привреде у циљу усклађивања наставног плана и програма са потребама привреде. У циљу добијања релевантних информација, одржане су фокус групе са привредницима, представницима школа, Завода за запошљавање, Привредне коморе, Занатско-предузетничким удружењем, ученицима и родитељима. Конкретан резултат прве фазе пројекта представља увођење новог занимања (столар) у Техничку школу „Михајло Пупин“ у Бијељини за школску 2016/17. годину. Наведени резултат је директан одговор на потребе дрвопрерађивачке индустрије која је значајно заступљена на подручју Бијељине и има потребу за запошљавањем квалификованог кадра из ове области. У склопу пројектних активности организован је I, а након тога II и III Сајам средњих стручних школа на којем је подијељен промотивни материјал, са циљем подизања свијести и афирмације заната и стручних занимања.

У току друге фазе Пројекта реализован је низ активности у циљу унапређивања практичне наставе у складу са потребама привреде. Реализована су 3 Пројекта са 3 средње стручне школе (Техничка школа „Михајло Пупин“, Пољопривредна и медицинска школа и Средња стручна школа Јања) из Бијељине у партнерству са 7 привредника који примају ученике на практичној настави: а.д. „Орао“, д.о.о. „Мега-дрво“, а.д. „Житопромет“, д.о.о. „San Marco“, ЈУ Ветеринарски институт „Др Васо Бутозан“, д.о.о. „Глобус Тим“ и д.о.о. Етно село „Станишићи“.

Кроз реализацију Пројекта је пружена подршка привредним субјектима који примају ученике на практичну наставу у виду опреме и сировина потребних за извођење практичне наставе, а за три стручне школе које учествују у Пројекту је набављена релевантна опрема за опремање модерних кабинета практичне наставе, како би се овај вид наставе подигао на виши ниво, а све у складу са потребама привреде. У току II фазе Пројекта реализован је сет радионица и обука за професоре практичне наставе и менторе из предузећа, који су одговорни за ученике током обављања практичне наставе у предузећима. Рад професора практичне наставе је унапређен, а уз укључивање привредника су дефинисани исходи учења и допуњени наставни планови и програми за практичну наставу за 9 изабраних дефицитарних занимања. Општи циљ радионица је био унапређивање компетентности координатора, који су задужени за рад са ученицима у току стручне праксе за праћење, вредновање и унапређење квалитета стручне праксе, као и усклађивање наставних планова и програма за стручне профиле: столар, машински техничар, обрађивач метала резањем, кувар, кулинарски техничар, пекар, прехрамбени техничар и прехрамбени прерађивач. Поред опреме и радионица реализована су и два округла стола за психологе/педагоге/директоре основних школа и представнике малих и средњих предузећа. Округли столови су организовани у циљу подизања свијести о значају практичне наставе и средњег стручног образовања, а основне школе и привредници су анимирани да се активно укључе у промоцију и активности које ће допринијети одрживом развоју и побољшању пословног окружења у нашем Граду.

Имплементација II фазе је започела 01. јануара 2017. и завршила се „Завршном конференцијом Пројекта“ 24. новембра 2017. године након чега је услиједило праћење резултата Пројекта од почетка школске 2017/2018. године које ће трајати до 15. јула 2018. године.

Укупна вриједност пројекта је: 367.962,25 КМ (донација Владе Швајцарске: 306.262,25 КМ, суфинансирање Града: 61.700,00КМ).

- **Наставак активност Пројекта „Практична настава на радном мјесту“ – увођење смјера „фризер“ у Пољопривредној и медицинској школи Бијељина**

На основу заједничке иницијативе Градске управе, Привредног савјета, Занатско-предузетничког удружења „Предузетник“, Секције фризера и козметичара града Бијељина и Актива директора средњих школа регије Бијељина, након двије године заједничких покушаја и труда, Министарство просвјете и културе РС је усвојило поменути иницијативу друштвених партнера града Бијељина и одобрило упис једног одјељења фризера (26 ученика) у Пољопривредну и медицинску школу у Бијељини, које на подручју града Бијељина не постоји још од 1996. године.

Наиме, Градско занатско-предузетничко удружење „Предузетник“ Бијељина је упутило иницијативу Градској управи 15.03.2017. године за упис одјељења фризера у једну од средњих школа у Бијељини. Власници 35 фризерских салона са подручја града Бијељина потписали су петицију за упис једног одјељења фризера, имајући у виду да свим фризерским салонима недостају обучени и стручни радници, а да су сви салони спремни да обезбиједи практичну наставу и већ имају ученике на пракси, који, да би стекли звање фризера не морају ићи на праксу у друге градове.

У току је наставак реализације Пројекта у виду оспособљавања одраслих за стручно занимање „фризер“ у Пољопривредној и медицинској школи Бијељина, у току ког је планирано бесплатно оспособљавање/преквалификација 20 одраслих и набавка релевантне опреме за модерни кабинет практичне наставе за фризере, који би био финансиран од стране Програма „Прилика плус“ а суфинансиран од стране Града Бијељина.

Предлог мјера које би се могле реализовати на локалном нивоу:

- У пројектима ревидиране Стратегије развоја Града Бијељина 2014 - 2024. године, већу пажњу посветити рјешавању проблема запослености;
- Наставити са предлозима и иницијативама према надлежним органима везано за провођење мјера на стимулисању и заштити домаће производње која ће омогућити и веће учешће домаће радне снаге; појачати активности и мјере везане за домаћа и страна улагања; обезбиједити стимулације за оснивање нових привредних субјеката; осигурати већу финансијску помоћ извозницима;
- Наставити са олакшицама за пословање привредних субјеката кроз успостављање нових и развој постојећих пословних зона;
- Осигурати бољу сарадњу приватног и јавног сектора, заједничке договоре на превазилажењу проблема у пословању;
- Радити на јачању партнерства између републичких и локалних нивоа власти, као неопходног предуслова за успјех постинвестиционе подршке домаћих и страних инвеститора;
- Подржати отварање нових привредних субјеката (start-up бизниси), пружити подршку запошљавању кроз додјелу подстицајних средстава за запошљавање и инвестиције, подстицати развој занатско-предузетничке дјелатности, као и остале мјере подршке привредницима путем Агенције за развој МСП;
- Наставити са едукацијама и стручним савјетима привредницима и пољопривредницима, како би се стимулисало отварање нових радних мјеста;
- Наставити програм додјеле ученичких и студентских стипендија и суфинансирања научно-истраживачких радова;
- Наставити са имплементацијом пројеката који за резултат имају повећање запослености;

- Промовисати и стимулисати дефицитарна радничка занимања и предузетништво;
- Поопштити инспекцијске контроле рада,
- Наставити још чвршћу сарадњу Одељења за привреду, Одељења за инспекцијске послове, Завода за запошљавање, Пореске управе и Републичког инспектората рада на рјешавању проблема и енергичној борби на сузбијању "рада на црно".

ОБРАЂИВАЧ:
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ